

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В НАВЧАННІ ІНФОРМАТИКИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Зайцева Т.В.

Херсонська державна морська академія (Україна)

Загальна постановка задачі та її актуальність. Указом Президента України “Про заходи щодо пріоритетного розвитку освіти в Україні” від 30 вересня 2010 р. № 926 визначено низку заходів, спрямованих на реалізацію в Україні положень, спрямованих на узгодження національної системи із забезпечення якості освіти з загальною європейською. Виходячи із сучасних вимог суспільства, забезпечення якості освіти має ґрунтуватися на формуванні у випускника вищого навчального закладу таких компетенцій та умінь, які б давали можливість майбутнім фахівцям застосовувати та практично використовувати отримані знання та уміння на користь усієї Європи.

В Національній системі стандартів вищої освіти чітко прописані вимоги до кваліфікацій та надається перелік соціально та професійно важливих знань, умінь, навичок та компетенцій, які вимагає від випускника вищого закладу ринок праці.

Ці нові вимоги не пов'язані жорстко з тією або іншою дисципліною, вони носять міжпредметний, а можна сказати надпредметний характер, тобто відрізняються універсальністю. Їх формування вимагає не стільки нового предметного змісту, скільки інших педагогічних технологій. Компетентісний підхід дозволяє:

- погоджувати мету навчання, яку ставить педагог, з власними цілями студентів;
- розвантажити студентів не за рахунок механічного скорочення змісту, а за рахунок підвищення долі індивідуальної самоосвіти;
- підготувати студентів до свідомого і відповідального навчання, до необхідності постійної самоосвіти;
- і що саме головне, на наш погляд, забезпечити ринок праці конкурентоспроможними фахівцями.

Розв'язування основної проблеми. Впровадження компетентісного підходу до системи підготовки фахівців найбільш потребує, на наш погляд, морська галузь, що є міжнародною в своїй основі. Фахівці морської галузі повинні відповідати вимогам Міжнародної морської організації (ІМО) незалежно від того, в якій країні вони отримали освіту. Перелік даних вимог можна знайти в міжнародному кодексі дипломування моряків та несення вахти (ПДМНВ). В основі цього документу лежить компетентісний підхід до багаторівневої підготовки морських спеціалістів.

Сьогодні ринок праці диктує системі освіти якого рівня обізнаності спеціалістів він потребує. І саме компетентісний підхід і є спробою привести у відповідність професійну освіту та вимоги роботодавців. Компетентісний підхід припускає, що результати освіти визнаються значущими за межами системи освіти.

З 2014-2015 навчального року в Херсонській державній морській академії розпочата дослідна експериментальна робота з інтеграції навчального процесу на основі компетентісного підходу в державну освітню політику України.

Всі навчальні підрозділи академії приймають активну участь в проекті. Викладачами кафедри Інформаційних технологій, комп'ютерних систем та мереж були розроблені нові робочі програми курсів, в яких дисципліни розглядаються як засіб оволодіння деякими компетенціями в рамках даних предметів.

Компетентісний підхід фіксує та встановлює підпорядкованість знань вмінням. Важливу роль в цьому процесі займає інформатика як наука та навчальний предмет, так як компетентності, що формуються під час вивчення предмету можна перенести на вивчення інших предметів для створення цілісного інформаційного простору знань курсантів.

Для відображення міждисциплінарних зв'язків викладачі кафедри не тільки

познайомилися з робочими програмами інших дисциплін, але й обговорили з керівництвом факультетів та випускаючих кафедр яким рівнем інформаційної культури повинен володіти курсант для успішного вивчення спеціальних дисциплін. В результаті цієї роботи в дисципліні Інформаційні технології, що вивчається на 1 курсі з'явилися нові теми, а зміст дисципліни Інформатика для судноводіїв був повністю перероблений та придбав яскраво виражений прикладний характер.

Зміст курсу Інформаційні технології має дві яскраво виражені складові:

1. Теоретична інформатика, яка є в даний час однією з фундаментальних галузей наукового знання, вона формує в курсантів системно-інформаційний підхід до аналізу навколишнього середовища.

2. Інформаційні технології, які являють собою методи та засоби отримання, перетворення, передачі, зберігання і використання інформації. Ця складова має вкрай важливе практичне значення, вона виконує соціальне замовлення суспільства на підготовку майбутніх фахівців морської галузі до життя в інформаційному мировому суспільстві.

Головною метою вивчення дисципліни Інформаційні технології є формування інформаційно-комунікаційної компетентності курсантів. Інформаційно-комунікаційну компетентність можна розглядати як комплексне вміння самостійно шукати, відбирати потрібну інформацію, аналізувати, організовувати, представляти, передавати її; моделювати і проектувати об'єкти і процеси, реалізовувати проекти, в тому числі в сфері індивідуальної та групової діяльності.

Головне завдання компетентнісного підходу з'ясувати і включити в освітню траєкторію те, без чого підготовка фахівця не може відбутися, що необхідно і достатньо знати і вміти робити майбутньому фахівцю в морській галузі. Для виконання цього завдання ми скорегували зміст навчального матеріалу дисциплін шляхом впровадження завдань наступних видів:

- завдання, що містять великий обсяг текстової інформації, та інформації, представленої у вигляді таблиць, діаграм, графіків, малюнків, схем (перетворення інформації, робота з різними видами інформації);
- завдання, в яких неясно, до якої області знань треба звернутися, щоб визначити спосіб дії або інформацію (вибір необхідного програмного забезпечення, використання компетенцій на практиці);
- завдання, з великим числом завдань різної тематики та різних форматів, що вимагають різних алгоритмів розв'язування, форм записи відповіді;
- задачі на оптимізацію рішень.

Висновки та напрямки подальших досліджень. Компетентнісний підхід дозволяє направити педагогічну діяльність на залучення курсантів в активну, усвідомлену діяльність, на розвиток інформаційних, комунікативних, навчально-пізнавальних компетенцій і розвиток особистісного потенціалу курсанта, формування самооцінки, самоконтролю курсантів і рефлексії педагога, яка дозволяє домагатися кращих результатів в освітньому процесі.

Зв'язати результати навчання та компетенції – складне питання, якому слід приділяти чимало уваги. Орієнтація на результати освіти є сьогодні актуальним для української вищої школи, і вимагає інтеграцію академічної та професійної освіти, визнання кваліфікацій, отриманих в процесі вищої освіти, розвиток освіти протягом усього життя. Суспільство повинно звикати до ситуації, коли опис результатів освіти буде надаватися на мові компетенцій.

На даному етапі в ХДМА триває експеримент по впровадженню компетентнісного підходу в навчальний процес. Сьогодні перед нами стоїть задача отримання та аналізу перших результатів експерименту з метою подальшого корегування навчального матеріалу та форм проведення занять.